

Utak és keresztutak

III. Fotóművészeti Nemzeti Szalon 2026

A nemzeti szalonok gyakorlatát az 1860-as, 70-es évek „párizsi szalonjai” és az „elutasítottak szalonjai” vezették be, ezeket a 20. századi vizuális gondolkodás közvetlen előzményeiként tartja számon a művészettörténet. Voltak párizsi szalonok, melyeken az akkori „két oldal” együtt állított ki, és volt, hogy ezt akár egymilliónyi meg is nézték. A francia szalonokat Magyarországon is hamar követték a Nemzeti Szalonok, melyeket a szocializmus éveiben se lehetett teljesen megszüntetni. Az MMA által újraindított szalonok látogatottsága kiugró.

Ha a francia szalonok egykori festőinek kép-vitájában az új látásmódot „feltaláló” impresszionizmus sikere volt a tét, akkor ma itt a paradigmaváltás lehetőségének tudatosítását tartom a szalonok fő funkciójának. Egy olyan régi-új művészetfelfogás próbája a tét, amelynek teljességsége van, amely nem éri be azzal a lehetőséggel, hogy a kortársművészet primer módon jól kamatozó befektetés. Inkább olyan út bejárására érdemes törekedni, melyet járva a fotográfia számára is újra felmerülhet: a művészeti alkotómunka ősi, szent gyökerekre épül.

A Fotóművészeti Nemzeti Szalonok az utolsó öt év munkáira való visszatekintése most is szerkesztési alapelv, amit segít a kurátorok – Kincses Károly és Bán András – éveken át elért nagy válogatása, egy KÖNYV: *A magyar fotóművészet 300 alkotója*, amit kiinduló bázisnak tekintettek. Úgy ítélték meg, hogy a kiválasztott 150-nél több fotográfus különféle ars poeticája sokféleképpen értelmezhető és csoportosítható. A következő hívószavak mentén rendezték el most a munkákat:

Dokumentarista poézis, Szubjektív tekintet, Médiahatárok, Archaikus kamera, A látvány átírása, Mentés másként, Az elhunytak, A (fent említett) KÖNYV szekciója, végül A mesterséges intelligencia

Ez utóbbi témához Szerényi Tamást kérték fel szakértőként. Aki úgy látja, hogy egy újabb technológiai lépték- és korszakváltás indult el a mesterséges intelligencia, az MI globális elterjedésével. Ez a legradikálisabb átalakulást talán a vizuális kultúrában hozza. Még az elején járunk, de 2024-ben naponta cca. 34 millió MI-generált kép (fotó?) készült. Ez nemcsak a képalkotást, de a befogadó tekintetet is kihívás elé állítja. A mennyiség, amit az okostelefon felhasználók korlátlanul „célba juttatnának” befogadhatatlanul sok. Véleményem szerint evolúciós felkészültségünk határain túllépő „feladat”. Támadás mind az alkotómunkára mind a művészetet „passzívan” megélők számára. Magyarországi adat, az iskolás korosztályt ma egy csupán öt évvel ezelőtti információözhöz képest 30 ezerszeres képmennyiség terheli.

Így hát a kurátorok kötelességüknek érezték – helyesen –, hogy az MI külön egységben, de megjelenjen a III. Fotóművészeti Nemzeti Szalonban. Ami kiállításként a jövőben minden bizonnyal a magyar fotótörténetben rendkívüli jelentőséget fog kapni.

Köszönet a kiállító művészeknek, a kurátoroknak: Kincses Károlynak és Bán Andrásnak, valamint Szerényi Tamás szakértőnek. És köszönet illeti a kurátorasszisztenseket: Reischl Szilviát és Szerdahelyi Júliát, a katalógus és a kiállítás grafikusát Kludovác Andrászt valamint a Műcsarnok csapatát.

Szegő György DLA
művészeti igazgató